

AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

İRAN'IN NÜKLEER TESİSİNDE PATLAMA

Ata ATUN

Prof. Dr.

Blog No: 9
29.01.2013

İsrail, İranı kendine büyük bir tehlike olarak görmekte. Bunun da gerekçesi İranın, nükleer silahlanma projesi başlattığı ve atom bombası yapma peşinde olduğu iddiası. İran nükleer enerji sahibi olabilmek için yıllar önceden hazırlığa başladı ve büyük boyutta yatırımlar yaptı. Bilim adamları yetiştirip istihdam etti, gizli tesisler kurdu ve karmaşık testler, denemeler yaptı. Humeyni yönetimi, gizli servisleri aldatacak yöntemleri, entrikaları ve stratejileri uygulamaya koydu. Bu nedenle de ne ABD nede İsrail o yıllarda bunun farkına varamadılar. Ruhları bile duymadı böylesi önemli ve ölümcül bir çalışmayı. Gerçekte İranda barışçıl ve askeri amaçlarla kullanılabilecek nükleer reaktörlerin yapımı Şah Rıza Pehlevi döneminde başladı. İran, Şah döneminde batının müttefiki ve batılı kurumların üyesi olduğu için, İsrail dahil hiçbir ülke İranın bu girişiminden herhangi bir rahatsızlık duymadı. Tam tersine 1977 yılında İsrail, İrana yerden yere füzeler (SSM) sisteminde işbirliği yapmayı ve İrandaki teknolojiyi ileri götürmeyi teklif etmiş, gerektiğinde de bu füzelere nükleer başlık takılabileceğini teyit de etmişti. (Bar-Zohar, Mossad, 2012) İran-İsrail dostluğu, 1979 yılında yer alan İran Devrimi ile son buldu ve yeni hükümet de İsraile düşman gözü ile bakmaya başladı.

Humeyni, iktidarının ilk yıllarında nükleer silahlanma projesini İslam karşıtı gördüğü için derhal durdurarak satın alınan tüm araç gereci söktürdü ve yurt dışına gönderdi. 1980 yılında başlayan ve 8 yıl süren İran Irak savaşında Saddam Hüseyin İranlılara karşı kimyasal silah kullanınca, Ayetullah Hümeyni İranın silahlanma politikasını yeniden gözden geçirmek zorunda kaldı, İranın da savunma amaçlı yeni ve farklı silahlar geliştirmesi gerektiğine karar verdi. Bu kararla İranda biyolojik, kimyasal ve nükleer silahların geliştirilmesi ve sahip olunmasının çalışmaları başladı. İran ilk etapta, dağılma sürecine giren Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğindeki (SSCB) dar gelirli subay ve tesis

komutanlarından nükleer bomba ve savaş başlıkları satın almak yoluna gitti. Rus generallere ve Rus Bilim adamlarına yüksek paralarla iş teklifleri yaparak nükleer çalışmalarının başlangıç temelini attı. Buşehrde bir adet orta boy reaktörün yapımı için Ruslar hükümeti ile iki tane de küçük boy reaktörün yapımı için Çin hükümeti ile anlaşma yaparak nükleer tesis yapımı işine iyice girdi. Nükleer tesislerin kurulup çalıştırılmasından sonra bu tesislerdeki nükleer çekirdeklerle nükleer bomba yapmak kolay ve kısa süreli bir çalışma istemekteydi sadece. İranın bu girişimi ABD ve İsraili son derece rahatsız etti ve ABD, Çin üzerinde yoğun politik baskı kurarak, İran ile imzaladığı anlaşmayı iptal ettirmeyi başardı. Rusya ise anlaşmaya sadık kaldı ama reaktörün yapımını çeşitli bahanelerle incir ipi gibi uzatarak yirmi yıla yaydı.

Uranyumun kendisinden satın alınmasını ve atık çekirdeklerinde kendisine iadesini olmazsa olmaz koşul olarak masaya koyunca, nükleer tesis devreye giremedi. Nükleer santralde kullanılmak amacı ile üretilen bu zengin uranyumun, nükleer başlıkta kullanılabilmesi için gerekli olacak değişiklik, sadece birkaç hafta aldığından İran, U-235i üretebilecek aşamaya gelebilmek için her şeyi göze aldı. Tüm bu olaylar dünyanın gözü önünde gelişirken, perde arkasından hiç kimseye ve ülkeye gereksinim duymadan kendi nükleer tesisini kurmak ve nükleer reaksiyona yol açacak zenginleştirilmiş uranyumu (U235) üretme projesini başlattı gizlice. Pakistanlı bilim adamlarından, özelikle de Dr. Abdulkhadir Khan dan yardım alan İran, kısa süre içinde U-235i U-238den ayrıştıracak santrifüj sistemini kurarak, zengin uranyum (U-235) üretmeyi başardı. Başarmasına başardı ama kullandığı teknoloji ABDnin 1944 yılında kullandığı yöntem olduğundan üretim miktarı çok azdı. Dolayısıyla İranın zamana karşı yarışı da başlamış oldu…

Ata ATUN

e-mail: ata@kk.tc

http://www.twitter.com/ataatun http://www.ataatun.com 30 Ocak 2013

About the author:

-

To cite this article: Ata ATUN. 2026. "İRAN'IN NÜKLEER TESİSİNDE PATLAMA ." Center For Eurasian Studies (AVİM), Blog No.2013 / 9. January 29. Accessed November 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/Blog/IRAN-IN-NUKLEER-TESISINDE-PATLAMA

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır